

zgodovinu metropolitstva leta 1731.—1737. Po arhivnih izvorno izdelal Milutin Jakšić (nadaljevanje). 4. Književni i naučni rad Pavla Jos. Šafařika. Literarno - istorični pregled. Od Sime N. Tomića (nadaljevanje). 5. U „Književnosti“ je trojno poročilo: a) dr. Djorća Dere o I., II. i III. knjigi: Načela Narodne Ekonomije od dr. Mih. V. Vijića. b) Djorća Magaraševića o I. i II. knjigi Skupljenih gramatičkih i polemičkih spisa V. St. Karadžića i Aleksandra Velića o Gramatici i stilistici hrvatskoga ili srpskoga jezika od dr. F. Maretića. — „Život i rad dr. Jovana Hacića Svetića. U spomen proslave stogodišnice od rođenja njegova. U Novom Sadu. Štamparija srbske knjižare braće M. Popovića. 1899. Cena 1 K 40 h. Str. 134. Knjigi je tudi dodana slika Jovana Hacića Svetića; po originalu Novaka Radonića jo je kopiral Paul Simić in se hrani v matični galeriji slik. Knjiga nam podaje temeljit opis tega zaslužnega pisatelja v Srbiji v prvi polovici preteklega stoletja. Razven predgovora urednikovega so v knjigi: 1. Osnivac Matice Srbske. Od Milana Savića. 2. Srbski zakonopisac. Od profesora Slobodana Jovanovića. 3. Patron srbske velike gimnazije novosadske. Od Milana Savića. 4. Poslanik na srbskim narodno-crkvenim saborima. Od Milana Savića. 5. Srbski književnik. Od Djorća Magaraševića, in 6. Jovan Hacić. Od Milana Savića.

Milorad J. Mitrović: *Knjiga o ljubavi*. Balade i romance. Beograd. Parna radikalna štamparija 1899. — Te pesmi (razven dveh) so ponatisk iz raznih listov od l. 1894.—1899. Glavni predmet jim je ljubezen in junaštvo.

Boeri. Slike iz života i običaja Boera. Srbski od Lj. S. Beograd. Štamparija Pavlovića i Stojanovića. 1899. Str. 41. Cena 60 h. — Vojna med Angleži in Buri je dala povod temu delcu. Š.

Poljska književnost.

Najznamenitejše delo ne le za Poljake, marveč za vse one, ki se hočejo seznaniti z jezikom poljskim, je *Słownik języka polskiego*, ułożony pod redakcją I. Karłowicza, A. Kryńskiego i W. Niedźwiedzkiego, ki je začel izhajati v snopičih (à 160 strani) velik. 8^o) lansko leto v Varšavi. Ker je skoro vsa zaloga slovarjev Lindejevega in Vilenjskega že razprodana, in tudi oba deloma ne ustrezata več novejšim potrebam, lotila se je družba poljskih pisateljev, h katerim pripadajo poleg poprejšnjih še A. Kalina, L. Korotyński in I. Baudouin de Courtenay, že pred devetimi leti neobhodno potrebnih priprav k izdaniju novega poljskega slovarja, katelega je doslej izšlo že nekaj snopičev. Ves slovar izide v štirih debelih zvezkih; velja po naročilni poti sedaj še 10 rubljev; od 6. snopiča dalje se mu cena poviša na 16 rubljev. Ker bo slovar obsegal

vse bogastvo jezika poljskega, radi tega opozarjamo tudi Slovence na to znamenito delo. (Naslov je: Warszawa, Szpitalna ul. 10. Administracya „Gazety Handlowej“.)

Komur bi bil prej navedeni slovník iz kakih si bodi razlogov preobširen, njega pa napotujemo na priliko, da izhaja v snopičih po 60 h v založbi Morica Perlesa na Dunaju ravnokar novi *Polsko-niemiecki i niemiecko-polski słownik*, kateri, kar se popolnosti tiče, tudi neče mnogo zaostajati za navedenim slovarjem, dasi je cena obeh delov (30 snopičev po 60 h) le 18 K. Tudi ta slovar se tiska v obliki velike osmerke in je izmed vseh doslej izdanih poljsko-nemških slovarjev najpopolnejši.

V knjigarnah se dobivajo še naslednji kaj dobri slovarji poljskega jezika: Fr. A. Potockeja „Słownik polsko-rosyjski i rosyjsko-polski“, dva dela 1412 strani v 8^o; cena 25 K 20 h.; Łukaszewski i dr. Mosbach: „Polsko-niemiecki słownik kieszonkowy do szkólnego i podręcznego użycia“, dva dela, 1050 str., cena 5 K 40 h.; Parylak P.: „Polsko-niemiecki i niemiecko-polski słownik kieszonkowy“, cena 5 K; dalje „Słownik polsko-francuski i francusko-polski“, ułożyli Kazimirski i Ropelowski, cena 16 K; Dahlmann P. „Nowy słownik podręczny polsko-francuski i francusko-polski“, dva zvezka, cena 7 K 20 h in še cela kopica slovarjev M. I. A. E. Szmida, ki so izšli v žepni obliki v zalogi knjigarne Otona Holtzeja naslednikov v Lipskem. Cena 5 K 40 h.

Naši „Matici Slovenski“ podobni zavod „Macierz Polska“, ki je izdala doslej že 71 knjižic različne vsebine, se je v početku l. 1899. toliko prelevila, da izdaje vsako leto za ceno 2 K po četvero knjig (à 10—15 tisk. pol). Jeden zvezek obsega gradivo o gospodarstvu in živinoreji; drugi zgodovino domačega kraja, življenjepise svetnikov in drugih odličnih mož; tretji spise o prirodi in četrti: povesti. Za l. 1899. omenjamo: *O Janie Kochanowskim* od dr. Konst. Wojciechowskega (cena 40 h) in *Garwedy i poweści* Brunona Bielavskiego in Walerija Łozińskiego, z osmimi slikami (cena 50 h). „Macierz Polska“ izdaja tudi tednik „Niedziela“, časopis za ljudstvo, pod uredništvom Tadeja Czapelskega, ki stane na leto le 4 K. Naslov je: Biuro „Macierzy Polskiej“ Lwów, ulica Batorego l. 36 I. piętro.

V Varšavi v založbi uredništva „Głosu“ je izšlo zanimivo zemljepisno delo *Finlandja*. Według zbiorowego dzieła autorów fińskich i rosyjskich opracował Bolestaw Kosłowski. — V tej založbi je izšel tudi prevod češkega pesniškega izdelka I. S. Macharja z naslovom *Magdalena*, ki ga je izdelal Adam M-ski.

V Krakovu v založbi Zygmunta Czaczkega je izšla brošura *Mickiewicz i Puszkín*, oraz społeczeństwa polskie i rosyjskie, przez * * *. Ravno tam, v založbi akademije umetnosti, je izšel že tretji snopič znamenitega dela *Ubiory* (noše) w Polsce

i sąsiadów w wieku XIV., nakreślił Walery Eljasz-Radzikowski. S črteži na devetih tablicah. Cena žal ni označena.

V Levovu v založbi Towarzystwa ludoznawczego je izšlo delo dra. Stanisł. Eljasza Radzikowskega: *Z folklorystyki Słowackiej*. V Krakovu v založbi Gebethnera i Społki se dobi pesnika Kazimira Przerwe Tetmajerja novejši umotvor v prozi z naslovom *Melancholia*. Poljska in češka kritika ne moreta prehvaliti tega dela, opremljenega s pisateljevo sliko.

V zbirki „Biblioteke dzieł wyborowych“¹ so izšla v novejšem času naslednja dela: „Obrazy z życia na Wschodzie“ A. Neumanowa, str. 160; „Nad rzekami Babyłonu“, povest T. T. Jeża (dva zvezka); „Półpanek“, ukrajinska povest Stanisł. Grudzińskiego, str. 168; „Historyczna powieść polska“. Studium krytyczno literackie Teodora Jeske Choińskiego, str. 152; „Nowelle“ Macieja Wierzbńskiego, str. 174; „Listy z Włoh o sztuce kościelnej“ Ks. A. Brykczyńskiego, s predgovorom Julijana Ochoroviča (s slikami), str. 144; „Wróg Napoleona“ Oskara Mysinga, v prevodu Topora, str. 144; „Serce kamienne“, povest Morica Jokaja, trije zvezki, str. 176 + 168 + 100; „Całą siłą!...“ povest Silverija Kondratoviča, strani 192; „Wśród pokus sredi izkušnjav“, povest Severa, strani 176; „Transwaal i Boerowie“ A. Seidla, prevod Wl. Trampčinskega; „Ci i tami“, powieść z czasów kampanii węgierskiej, od T. T. Jeża, str. 158. Poslednji zvezek nosi že številko 106, kar je za kratki čas obstanka dovolj veliko število.

¹ Glej „Dom in svet“ l. 1898, str. 159.

V zbirki dodatka: „Gazety Polskiej“¹ so izšla med drugimi naslednja dela: „Szarańca“ (kobilice), powieść współczesna A. Gruczeckiego, dva zvezka; „Głowy do pozłoty“, izbor pism Jana Lama, štirje zvezki; „Bajeczki dla starych dzieci“ Mareka Twaina, prevod Aline Śviderske, str. 150; „Muszkietorowie Króla Jegomości“, zgodovinski roman iz 18. stoletja Mihaela Synoradzkega, trije zvezki 158 + 155 + 156 str. „Biała gołąbka.“ Drama v petih dejanjih Jožefa Novińskiego, dva zvezka; „Dwa glosy“, powieść współczesna Stanisława Pileckiego, str. 183; „W mieszczańskim gnieździe“, povest Wande Grot-Bęczkowske, dva zvezka, str. 159 + 158; „Wędrowki Childe Harolda“, pesem lorda Byrona, prevod iz angleškega, dva zvezka, str. 150 + 152; „Na dnie otchłani“, powieść współczesna A. K. Śmarcznińskiego, str. 155; „Bezkrolowie“, zgodovinska povest Marije Lopušanske, štirje zvezki, str. 150 + 154 + 176 + 117; „Wojna światów“ H. G. Wellsa, prevod iz angleškega Marije Wentzl, dva zvezka, str. 148 + 128; „Wybor nowel Wiktora Gomułickiego“, dva zvezka, str. 157 + 146; „Z życia“, povest Edvarda Mališevskega, str. 156 in druga.

V založbi „Kuryera Codziennego“ v Varšavi so izšla ravnokar *Pisma Juliusza Słowackiego* s predgovorom Petra Chmielowskega, ki so se razposlala naročnikom kot brezplačni dodatek. V Varšavi torej ne manjka požrtvovalnih založnikov, ki ne le marljivo izdajajo knjige, marveč jih znajo tudi razširjati.

(i + a)

¹ Glej „Dom in svet“ 1899, str. 671.

Glasba.

III. redni koncert „Glasbene Matice“ v Ljubljani je bil dné 7. t. m. v Narodnem domu. Vzpored je bil jako bogat, ves koncert je bil osnovan v velikem slogu. Močen orkester vojaške godbe, pevski zbor kakih 170 pevcev in pevk, in dva operna pevca, ga. A. Nosalewicz in gna. A. Carneri — so bili koncertu v nenavaden sijaj. O Schubertovi Simfoniji v *H*-molu ni da bi govoril; izvajanje je bilo točno. Jednako dobrih je bilo nekaj drugih manjših točk. Glavna točka je bila pa „Sv. Ljudmila“. Oratorij v treh delih, na besede Jaroslava Vrchlickega za soli, zbor in orkester zložil dr. Anton Dvořák. Prvi del. O kompoziciji, o petju, o orkestru moramo odkrito-

sčno poročati hvalno, ker so bili vsi sodelujoči deli kos svoji nalogi. Le v točkah, kjer nastopa Ivan, naj bi bil orkester malo tišji, a solist močnejši, ker sicer krepki glas ga. Nosalewicz se je skoro izgubljal med drugo glasbo. V obče treba opomniti, da nam ta del oratorija vse lepše opisuje čarobno naravo poganstva nego krščanstvo, katero sprejme Ljudmila brez prave motivacije. Glasba Dvořákova je res krasna. Žal, da je 17 točk bilo vendar-le preveč (z dolgo Simfonijo vred) za jeden večer.

Toliko ob kratkem. Radi tudi poudarjamo, da je tak koncert očiten dokaz za zmožnost ga. koncertnega vodja Hubada in njegovega zbora.